

Varhaiskasvatuspäällikkö ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat ovat tarkentaneet Kittilän kunnan varhaiskasvatussuunnitelman kohtaa 2.3 Lapsen kasvun ja oppimisen tuki siltä osin kuin valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään:

2.3 Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatus tukee lapsen hyvää arkea, kasvua, kehitystä ja oppimista kokonaisvaltaisesti. Varhaiserityiskasvatus on osa varhaiskasvatusta, ja sillä tarkoitetaan lapsen tuen tarpeen mahdollisimman varhaista tunnistamista ja tuen järjestämistä.

Varhaiskasvatus toteutetaan inklusiivisten periaatteiden mukaan; lapsen tuki järjestetään osana lapsen arkea hänen omassa lapsiryhmässään. Tukitoimien jatkuvuudesta huolehditaan lapsen siirtyessä toimipaikasta toiseen tai esiopetukseen. Varhaiskasvatuksessa tukitoimien lähtökohtana ovat havainnot lapsesta, hänen vahvuuksistaan, kasvustaan, kehityksestään ja oppimisestaan. Yksilölliset tarpeet huomioidaan, toimintoja sekä ympäristöä muokataan erilaisten lasten tarpeita vastaaviksi niin, että jokainen lapsi kokee olevansa hyväksytty ja ryhmän jäsen. Lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan hänen tarvitsemansa tuen tarve, tavoitteet, tukitoimenpiteet sekä niiden toteuttaminen ja arviointi.

Lapsen tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tukitoimien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat mukana huoltaja(t) ja lapsiryhmän henkilöstöä. Huoltajien kanssa keskustellaan aina ensin lapsen tuen tarpeesta ja tukitoimista. Heille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä ja yhdessä sovitaan, miten kaikki lapsen kanssa toimivat osallistuvat yhteistyöhön. Päiväkodeissa kokoontuu varhaiskasvatuksen erityisopettajan (veo) koollekutsuma monialainen lapsiperheteriimi, joka on suunnittelu- ja arviointitiimi kaikille lapsen kanssa toimijoille. Monialaisen lapsiperheteriimiin kuuluvat aina huoltajat, ryhmän opettaja, veo, mahdollinen ohjaaja ja terveydenhoitaja. Lisäksi monialaista osaamista hyödynnetään kutsumalla tarvittaessa mukaan eri alojen asiantuntijoita.

Yleinen tuki

-toteutuu vertaisryhmässä osana lapsen arkea,
- huoli otettu puheeksi ja tuen tavoitteet sovittu huoltajien kanssa vasu-keskustelussa,
- veo:n konsultaatio henkilökunnalle; tarvittaessa vasu-keskustelussa, tuen suunnittelussa ja arvioinnissa,
- tukimenetelmiä ryhmässä; selkeä struktuuri (säännöllinen viikko- ja päiväjärjestys), kuvatuki (esim. päivä- ja toimintajärjestys, kuvitetut tilat), tukiviittomat, pienryhmätoiminta/ joustavat ryhmittelyt siirtymissä, oppimisympäristön aistiesteettömyys, (esteettömyyskävelyt),
- S2 -toiminta lapsille, joilla suomi on toinen kieli,
- tuen tarpeen arviointi moniammatillisessa tiimipalaverissa ja vasu-keskustelussa huoltajien kanssa, mahd. myös lapsiperheissä.

Tehostettu tuki

Yleisen tuen lisäksi:

- tukea annetaan lyhytkestoisesti tai pidempään jatkuvana lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, ja se aloitetaan heti tuen tarpeen ilmetyä,
- tarvittava monialainen, yleinen konsultaatio (ei nimetä asiakasta),
- lapsiperheisiin, jossa monialainen arvio tuen tarpeista ja tavoitteista. Mahdollinen ohjaaminen arviointiin/ tutkimuksiin,
- veon lausunto tuen tarpeesta ja mahdollinen asiantuntijalausunto hallintopäätöstä varten,
- veo kirjaa tehostetun tuen suunnitelmat lapsen vasuun.
Yleisen tuen lisäksi:
- veon säännöllinen tuki toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa esim. rinnakkaisohjaus, pienryhmät, yksilöohjaus, materiaalin ja välineiden hankinta,
- ryhmässä ryhmäohjaaja/ varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, veo konsultoi säännöllisesti ryhmän henkilöstöä,
- ryhmän koon tarkistaminen,
- yksilöllinen toiminnan strukturointi esim. kuvakommunikaatiokansio, tukiviittomat,
- säännöllinen, päivittäinen pienryhmätoiminta (esim. leikki, pöytätyöskentely, siirtymiset), huomio pysyviin aikuiskontakteihin ryhmässä
- menetelmälliset pienryhmät veo:n ja tiimin ohjaamina
- monialainen yhteistyö lapsen kanssa toimivien asiantuntijoiden kanssa (mm. terapeutit, kuntoutusohjaaja)

Erityinen tuki

Edellisten lisäksi:

- erityistä tukea voidaan antaa vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästyisestä tai muusta, merkittävästi toimintakykyä alentavasta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen,
- mahdollisen asiantuntijan lausunnon pohjalta veo kirjaa lausunnon tuen tarpeesta ja laatii pedagogisen selvityksen hallintopäätöksen pohjaksi,
-pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista tehdään päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta,
Tukitoimina mm:
- henkilökohtaisen ohjaajan tai ryhmä-/erityisohjaajan palvelut,
- yksilöllinen erityispedagoginen tuki ja toiminta suunnitelmallista ja systemaattista, yksilöidyt materiaalit ja välineet,
-lapsen vasuun tukitoimien tavoitteet ja arviointi; veo kirjaa monialaisten lausuntojen pohjalta
- veo konsultoi ja vastaa yhdessä tiimin kanssa toiminnan suunnittelusta, arvioinnista ja seurannasta sekä toteuttamisen seurannasta
-yhteistyö moniammatillisen työryhmän, veon ja huoltajien välillä erityisen tärkeää

Kuva 1. Tuen toteuttaminen ns. kolmiportaisen mallin mukaan

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen tarvitsema tuki, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen. Tavoitteiden toteutumista seurataan ja tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisin väliajoin (vähintään kahdesti vuodessa) ryhmän palaverissa ja/tai lapsen vasukeskusteluissa, joissa varhaiskasvatuksen erityisopettaja on mukana.

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella annetaan hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Päätöksen yleisen tuen tukitoimista tekee erityisopettajan esittelystä lapsen varhaiskasvatussyksikön johtaja.

Jos lapsi tarvitsee vahvempaa tukea, annetaan tukea tehostettuna tukena lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Päätöksen tehostetusta tuesta tekee varhaiskasvatuksen erityisopettajan esittelystä lapsen varhaiskasvatussyksikön johtaja.

Jos lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästyisestä tai muusta, merkittävästi hänen toimintakykyään alentavasta oppimisen tai kehityksen tuen tarpeesta johtuen, annetaan tukea yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Erityinen tuki muodostuu useista tukimuodoista, on jatkuvaa ja kokoaikaista. Päätöksen erityisestä tuesta tekee varhaiskasvatuksen erityisopettajan esittelystä sivistystoimenjohtaja.

Lapselle annettava tuki voi sisältää lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia toimenpiteitä. Lapsen mielipide ja toivomukset otetaan huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa. Huoltajille annetaan säännöllisesti mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Tarvittaessa lapsen tuen tarve huomioidaan lasten ja henkilöstön lukumäärässä.